

VILLANÓFÉNYBEN: KÉRI SZABOLCS

Nagyon foghíjasan ismerjük azokat, akik szakmai életüket a tudás, az új ismeretek létrehozásának, más szóval a tudományos alap kutatás nemes, de anyagilag nagyon ritkán jövedelmező tevékenységének szentelik.

– Jellemezze magát egy a Nature vagy Science folyóiratokban közölt cikk cím terjedelmében

– A látástól a kreativitásig, avagy a mentális zavarok jelenségkörének kaileidoszkópja.

– Ki segítette leginkább karrierjét?

– A Szegedi Tudományegyetemen az élettan szigorlatot követően Benedek György professzor úr meghívott az intézetébe diákkörösnek. Azóta több mint másfél évtized telt el közös munkával. Nélküle biztosan másként alakult volna az életutam. Köszönettel tartozom még Pléh Csabának és Gulyás Balázsnak is.

– Hatottak-e Önre középiskolai tanárai?

– Természetesen, mint mindenkire. Ez egy rendkívül érzékeny és fogékony időszak. A középiskolai tanárok olyan mintákat képviselnek, amelyek az emberre akkor is hatnak, ha nincs tudatában, esetleg ott és akkor küzd, lázad ellenük.

– Hogyan választott szakterületet?

– Az orvosegyetem vége felé a pszichiátria kézenfekvő az olyan hallgatók számára, akik egyformán érdeklődnek a humán és a reál tudományok iránt. Ezen kívül van egy furcsa adottságom: már általános iskolában körém csoportosultak a kicsit más, gyengébben teljesítő, szorongó osztálytársak, akiket rendszeresen korrepetáltam, segítettem. Sokan

1972 decemberében született Szentesen. Az általános iskolát követően nagyjából zökkenőmentesen kezdte meg tanulmányait a Horváth Mihály Gimnáziumban, amelynek drámaszakos tagozata számos neves színművészt adott hazánknak. Így kézenfekvő volt, hogy az orvosira jelentkezzen, ahová érthetetlen módon rögtön fel is vették. Ötödéves korában döntötte el, hogy pszichiáter lesz. Lenyűgözte, hogy olyan bonyolult lelki zavarokat, mint a szkizofrénia, az ingerületátvivő anyagok eltéréseivel éppúgy lehet magyarázni, mint a kollektív tudattalan archetípusaival. A mai napig meggyőződése, hogy ezek az elméletek ugyanazt a valóságot próbálják leírni más modellekkel, eltérő szimbólumokkal. Így hát nagy lelkesedéssel vetette bele magát a Szegedi Tudományegyetem Pszichiátriai Klinikájának munkájába, miközben a látórendszer kutatásával is foglalkozott az Élettani Intézetben. A célja az volt, hogy az állatkísérletes módszerekkel kifejlesztett tesztek alkalmazni lehessen a klinikai gyakorlatban is. Különösen az foglalkoztatta, hogy a szkizofrén betegek miért teljesítenek rosszabbul az alacsony kontrasztú, mozgó ingerek feldolgozásában, és ez hogyan kapcsolódik a tünetekhez, az idegrendszer fejlődéséhez és ennek genetikai hátteréhez. Három esztendővel ezelőtt a sors a budapesti Semmelweis Egyetem klinikájára vetette, ahol továbbra is pszichiátriai betegek kezelésével foglalkozik. Az utóbbi időben teljesen véletlenül sikerült kimutatnia, hogy a mentális zavarokkal összefüggő egyes gének kapcsolatban állhatnak az érzékelési folyamatok gátlásával és a kreativitással. Így lett a média által is felkapott kutató.

Kéri Szabolcs két leánygyermekével, Sára (12 éves) és Eszter (4 éves)

közülik ma pszichiátriai zavarokkal élnek. Ők a másik utat választották.

– Miért döntött a tudományos kutatás mellett?

– Szenvedélyből. A legjobb érzés a hétköznapi felszín mögött felismerni olyan dolgokat, amiket eddig senki sem látott még.

– Melyik könyv hatott leginkább munkájára?

– Michel Foucault: A bolondság története.

– Hogyan látja a tudás terjedését?

– Viszonylag fiatal korom ellenére számomra is döbbenetes a tudás terjedése, különös tekintettel a világhálóra. Irigykedek a hallgatóimra, hogy milyen könnyű dolguk van az információ megszerzésében. Oktatóként viszont érzem a felelősséget, hiszen a mi feladatunk az út megmutatása az informá-

ciódzsungelben.

– Mennyire tartja jónak a kutatók hierarchiáját?

– Nem szeretem. Az ember viszont már csak olyan, hogy ha egy cél által vezérelt csoport létrejön, akkor szükségszerűen kialakul valamiféle hierarchia, ami segíthet, ha élő értékeket és adekvát működési módokat hordoz személyi kultusz és diktatúra nélkül. Minden hierarchia sorsa az, hogy előbb-utóbb felbomlik, majd új alakul ki helyette. Ezt érdemes nem elfelejteni.

– Hogyan igyekszik elfogadtatni kutatási eredményeit?

– Közleményeket írok és előadásokat tartok.

– Van-e kutatói mintaképe?

– Szent-Györgyi Albert

– Milyen a viszonya a műsákkal?

– Kedvenc, helyesebben egyetlen mű-

szám a feleségem, nagyon jó a viszonyunk (remélem, hogy olvassa az interjút).

– **Látogat-e el néha könyvesboltba?**

– Amikor csak tehetem, az illatáért.

– **Melyik könyv van jelenleg éjjeliszekrényén?**

– Jiang Rong: Farkastotem és Francis Fukuyama: Bizalom

– **Idejétmúltnak tartja-e a Gutenberg galaxist?**

– Ha a könyv idejétmúlt, akkor az érzékiség is az.

– **Mennyi időt tölt naponta az Interneten?**

– Többet mint kellene. De a terapeutám szerint már jól haladok a leszokással.

– **Szeret-e konferenciákra járni?**

– Nem. A nagy kongresszusok személytelenek, zsúfoltak és üzletorientáltak. A kisebb, kötetlenebb szakmai találkozók kedvelem.

– **Hogyan viseli, ha egy kéziratát a bíráló visszautasítja?**

– Rosszul. Aztán egy-két hét múlva előveszem, újraolvasom a kritikát, és megállapítom, hogy jócskán tévúton jártam a kutatással. Vagy hogy a bíráló teljesen félreértette az írást, ami persze az én hibám, mert rosszul fogalmaztam. Vagy menthetetlenül paranoid maradok.

– **Érzett kutatói életében frusztrációt?**

– Az egészségügyben dolgozok, orvosként, napi rutinban. Ez ma, ebben az országban maga a tömény frusztráció. A kutatás kikapcsolódás.

– **Tapasztalt frusztrációt kollégáinál?**

– Az orvoskollégáimnál igen. A kutatóknál is, amit nem egészen értek, hiszen nekik olyan jó dolguk van. . .

– **Mi volt a legjobb tanács, amit valaha kapott?**

– Sosem volt még úgy, hogy valahogy ne lett volna.

– **Mi befolyásolja legjobban a döntéshozatalát?**

– Intuitív embernek tartom magam, csak külsőleg tűnök racionálisnak.

– **Fontosak a díjak?**

– Viszolygok tőlük. A díjak mindig lezárnak valamit, és sokszor politikával vannak átítatva. A kutatásban a folyamatra kell koncentrálni, mert az adja az igazi, elsődleges örömet, nem az elismerés.

– **Mi okozza Önnek a legnagyobb örömet?**

– Ha egy hosszú út végére érek.

– **Miért hasznos a nyelvtudás?**

– Minden új nyelvvel megtanulunk egy kicsit másként gondolkodni.

A Szegedi Tudományegyetem épülete a Dóm téren. Itt található az Élettani Intézet, ahol a kutatások kezdődtek.

– **Mi jelent Ön számára pihenést?**

– Olvasás, futás, alvás. Fontosnak tartom a csendes semmittevést, amikor nincsenek ingerek, gondolatok, vágyak, célok.

– **Hogyan hozhatná közelebb a tudományt, kutatást a laikusokhoz és a fiatalokhoz?**

– Erre számos kiváló példa van a médiában ma is. Viszont a bulvárosodás itt is elretentő.

– **Mit tart eddigi kutatásai legeredményesebbjének?**

– Az elmúlt évtizedben nagyon sok érdekes dolgot sikerült megtudnom arról, hogy a súlyos mentális zavarokkal élők (pl. szkizofrénia) hogyan érzékelik a világot. A látórendszer vizsgálata egy új területet nyitott meg a pszichiátriai kutatásban. Örülök neki, hogy alapvető élettani és pszichológiai módszereket sikerült átültetni a klinikai gyakorlatba.

– **Publikációi idézettségét csak számolja?**

– Muszáj, mert ezeket be kell írni a pályázatokba, a közleményszámmal és az impakt faktoral egyetemben. Ezek a modern tudomány fétisei.

– **Elovvassa az Önt idéző cikkeket?**

– Hogyne, hiszen ha valaki követi a tudományterületének eseményeit, akkor szükségszerűen találkozik az őt idéző cikkekkel is. Ha az ember gondolatai, eredményei mások érdeklődését is felkeltik, az nagy megtiszteltetés, a kritika pedig a legfontosabb. A tudomány mozgatórugója a kritikai reflexió, ami egy nagy közös gondolkodás része.

– **Sportol?**

– Heti három-négy alkalommal 10–15 kilométert futok, lehetőség szerint a természetben.

– **Mi a jó oktató ismérve?**

– Türelem, empátia, igényesség a mi-

nőségi tudással kapcsolatban, következetesség és nyitottság az újra.

– **Hogyan magyarázna meg leegyszerűsítve és közérthetően egy bonyolult tudományos ismeretet?**

– Az igazán fontos eredményeket könnyen el lehet magyarázni, szóval, képpel, kézzel, lábbal.

– **Vannak-e hiányosságai? Mik azok?**

– Bár rendszerint összeszedettnek és fegyelmeztettnak tűnök, a gondolataim rendkívül csapongóak tudnak lenni és nehezen vagyok képes egy dologra fókuszálni. Azon kívül sokszor türelmetlen és lusta is vagyok.

– **Ha létezne időutazás, kivel ebédelne szívesen a tudományon kívüli világból?**

– George Washington.

– **Melyik az az egyetlen tény a tudományról, amiről Ön szerint a nagyközönségnek tudnia kellene?**

– Művészet, vallás és humánium nélkül az ég óvjon tőle.

– **Hogyan dönti el, hogy van-e vagy nincs valakinek humorérzéke?**

– Ha képes tréfát csinálni saját magából, akkor van neki.

– **Önnek van, mi példázza?**

– Képes vagyok tréfát csinálni saját magamból.

– **Mivel foglalkozott volna, ha nem a kutatást választja?**

– Ha nem gyógyítanék, kutatnék és oktatnék, akkor legszívesebben mezőőr lennék.

– **Ön az egyetlen kutató egy házi bulin. Hogyan írná le közérthetően azt a tevékenységet, amiből él?**

– Pszichiáterként a legtöbb valamire való házi buliban előbb-utóbb prezentálni tudok egyet a kutatási alanyaimból, így a vizsgálataimat akár élőben is be tudom mutatni.